

Hemsterhuis Open Access, of publiceren in eigen beheer?

Heeft het papieren boek nog een toekomst? Houden we nog iets van een p-boek of wordt het uitsluitend een e-book?

Ik denk dat het om een vals dilemma gaat. Het is geen 'of/of', maar 'en/en', zoals ook tv de radio niet verdrongen heeft. Aan de hand van een voorbeeld kan worden getoond hoe het beste van twee werelden te combineren valt in een Open Access-omgeving.

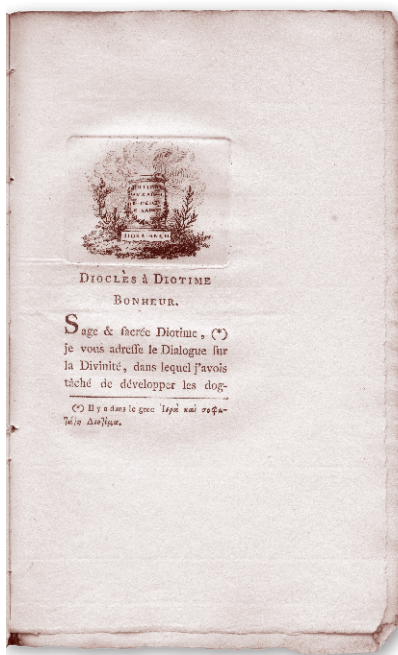
Verlichting

De Nederlandse filosoof Frans (François) Hemsterhuis (1721-1790) schreef een aantal Frans-talige boekwerkjes, die met name grote invloed hebben gehad op de vroege Duitse verlichting: Herder, Jacobi, Goethe – maar vooral op de 'generatie van 1770': Novalis, Schleiermacher, Hölderlin. Op de website van de UB Groningen zijn deze teksten in digitale vorm te vinden, een tussenvorm die moet leiden naar een kritische tekstuitgave.¹

Daarnaast zijn ca. 1.500 brieven van zijn hand overgeleverd, vrijwel alle in het Frans geschreven. Dankzij de inzet van twee vrijwilligers – Gerrit van der Meer en Louis Hoffmeijer, beiden met een arbeidsverleden in Frankrijk – zijn deze brieven inmiddels getranscribeerd en ingetikt. De volgende fase van verwerking, controle en opmaak, is nu ingegaan. Het is in deze fase dat beslissingen worden genomen hoe deze omvangrijke brievencollectie te publiceren.

Eerste beslissingen

Allereerst zijn er de beslissingen op het vlak van de editie. Gekozen is om de door Hemsterhuis gehanteerde spelling te handhaven, die in spelling en gebruik van accenten afwijkt van de moderne Franse taal. Evidente fouten in de grammatica blijven gehandhaafd: het is m.i. niet gepast om op deze teksten een postume hypercorrectie aan te brengen. Ook is voorlopig afgezien van verklarende annotatie, wat veel onderzoek vergt en de voortgang zou vertragen; dit kan later in een aanvullend project gebeuren. De keuze valt dus op een tamelijk kale tekstuitgave.

Belangrijk is op welke wijze dit alles beschikbaar wordt gesteld. Digitaal ligt voor de hand, want een papieren uitgave in deze omvang is erg kostbaar wanneer we de weg van het klassieke boek bewandelen. Maar het digitale tijdperk biedt ook de mogelijkheid om het papieren boek via 'printing on demand' te leveren.

Dit gaat als volgt. De gehele brievencollectie is opgedeeld in twaalf delen, die in een uniforme PDF-opmaak zullen worden aangeboden via de site www.lulu.com. Daar kan men ervoor kiezen om elk bestand gratis te downloaden of om het toegezonden te krijgen als gebonden boek met stofomslag. In het laatste geval betaalt men de kostprijs 'printing on demand' plus verzend-

kosten – vanuit de Verenigde Staten, waar de betreffende machine staat te stampen – en in dit geval zonder winsttoeslag of honorarium voor de auteurs. Per deel betaalt men dan ca. 25 euro, nauwelijks meer dan het geheel voor een dubbeltje per pagina laten afdrucken.

De opmaak en uitwerking

Zouden we volstaan met een webpublicatie, dan konden we eenvoudigweg een HTML-versie genereren. De keuze voor een parallelle boekeditie vereist echter een daarbij passende PDF-opmaak. Dit is een tijdrovende klus die

- ¹ <http://irs.ub.rug.nl/hemsterhuis>
- ² <http://junicode.sourceforge.net>
- ³ www.neooffice.org/neojava/nl/index.php
- ⁴ <http://hemsterhuis.blogspot.com>